

บทคัดย่อ

T142614

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ : ภูมิปัญญาไทยอีสานที่ปรากฏในวรรณกรรมของคำพูน บุญทวี
ชื่อผู้เขียน : นางสาวปราณี อนุอัน
ชื่อปริญญา : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : ไทยศึกษา
ปีการศึกษา : 2545

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

1. รองศาสตราจารย์ ดร. รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ พัฒน์ เพ็งผลา
3. อาจารย์ พรทิพย์ วนรัฐกาล

ภาคอีสานได้ชื่อว่าเป็นภาคที่มีความแห้งแล้งและประชาชนยากจนที่สุด ชาวบ้านต้องต่อสู้กับความยากลำบากมายาวนาน ต้องอาศัยภูมิปัญญาที่สั่งสมมาจาก บรรพบุรุษช่วยตนเองและพึ่งตนเองมาตลอด หลายพื้นที่ได้รับการพัฒนาและมีความเปลี่ยนแปลง แต่ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกลับไม่ได้ทำให้ชาวอีสานมีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น จึงเกิดการอพยพเข้ามาทำงานในเมืองหลวงปีละไม่น้อย ปัญหาเหล่านี้ทำให้มีนักวิชาการ หลายกลุ่มมองย้อนกลับมาศึกษาภูมิปัญญาดั้งเดิมของบรรพบุรุษ ซึ่งมีการสั่งสมมาหลาย ชั่วคน และพบว่าชาวอีสานอยู่ได้เพราะภูมิปัญญาเหล่านี้ ฉะนั้นการศึกษาภูมิปัญญา ดั้งเดิมเพื่อนำมาผสมผสานกับภูมิปัญญาสมัยใหม่อย่างเหมาะสมในสังคมที่เปลี่ยนไป จึง เป็นเรื่องที่ควรศึกษาวิเคราะห์อย่างยิ่ง

การศึกษวิเคราะห์ภูมิปัญญาไทยอีสานในวรรณกรรมของ คำพูน บุญทวี ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภูมิปัญญาไทยอีสาน วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงสังคม วัฒนธรรมที่ปรากฏในวรรณกรรมของคำพูน บุญทวี และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเขียนกับวรรณกรรม วัตถุประสงค์ทั้ง 3 ประการ ใช้เรื่องของภูมิปัญญาเป็นกรอบใน การศึกษา

T142614

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา วรรณกรรมและนวนิยายของคำพูน บุญทวีที่มีเนื้อหาปรากฏภูมิปัญญาอีสานอย่างชัดเจน จำนวน 20 เรื่อง จากการศึกษาพบว่า วรรณกรรมของคำพูน บุญทวี ได้ปรากฏภูมิปัญญาไทยอีสานหลายด้านคือ ภูมิปัญญาด้านการตั้งถิ่นฐาน การประกอบอาชีพ การประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ อาหาร เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม ยาและการรักษาโรค จารีตประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรม การศึกษาและการถ่ายทอดความรู้ ภาษาและวรรณกรรม ศิลปะและการแสดง

นอกจากสะท้อนภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอีสานในอดีตแล้ว วรรณกรรมของคำพูน บุญทวียังสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมหลายด้าน เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านอาหารและการบริโภค ที่อยู่อาศัยและการประกอบอาชีพ เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่ม การรักษาโรคภัยไข้เจ็บ ศิลปะพื้นบ้านและการแสดง และด้านการศึกษา เนื่องจากวรรณกรรมของคำพูน บุญทวี เปรียบเหมือนบันทึกของยุคสมัยของผู้เขียนตั้งแต่เด็กจนเติบโต จึงพบว่าชีวิตของนักเขียนมีความสัมพันธ์กับวรรณกรรมของตนเองอย่างใกล้ชิด เพราะผู้เขียนได้นำชีวิตและประสบการณ์ของตนมาเขียนและผูกโยงเรื่อง โดยใช้ตนเองและเพื่อนบ้านเป็นตัวละครหลัก นอกเหนือจากคุณค่าทางวรรณศิลป์แล้ว วรรณกรรมของคำพูน บุญทวี จึงมีลักษณะเป็นนวนิยายเชิงอัตชีวประวัติ (Biography Novel) ที่สะท้อนประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา บอกเล่าและถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ถึงชีวิตและความเป็นอยู่ในยุคสมัยของผู้เขียนได้อย่างชัดเจน

Thailand's northeastern region is known as the most arid area of the country, in addition to being the poorest. The local inhabitants have been struggling against enormous hardship for as long as anyone can remember and have depended on the wisdom of their ancestors to guide them. Some areas of the region have been developed and some changes have taken place, but unfortunately these have not improved the Isaan lifestyle to any significant degree. Quite a large number of local inhabitants migrate to the big city every year in search of work, creating problems of social fragmentation and cultural identity that have inspired certain groups of intellectuals to look back and study the local wisdom that has been handed down from generation to generation. In doing so, they discovered how

down from generation to generation. In doing so, they discovered how successive generations of Isaan people have managed to survive due to the accumulated store of folk wisdom passed down to them by their ancestors. Hence, it seems worthwhile to conduct a study regarding the means whereby traditional wisdom can be co-opted to deal with the demands of a changing and increasingly modern – society.

The main aim of this study is to examine Isaan folk wisdom: the changes in society and culture which appear in the literary output of Kamphoon Boonthawee, and the relationship between the writer and his work. These three objectives are to be examined within the framework of an examination of Isaan folk wisdom

The researcher collected information from various documentary sources, as well as from Kamphoon Boonthawee's literary works, including 20 of his novel, in which local folk wisdom play a prominent part. The study shows that Kamphoon Boonthawee's literature contains many aspects of traditional Isaan folk wisdom, i.e. habitation, profession, the invention of specific tools and utensils, clothing, medicine and medical treatment, art and culture, beliefs and ceremonies, education and the transmission of knowledge, language and literature, as well as the performing arts.

Kamphoon Boonthawee's literature not only reflects the lifestyle of Isaan people in the past, but also the recent changes that have affected Isaan society and culture, including changes in food and its consumption, domicile, profession, clothing, medical treatment, traditional handicrafts and the performing arts, as well as in the field of education. Moreover, Kamphoon as a native of Isaan; consequently, the life of the writer and his works are closely intertwined. He exploits his own experiences and those of his neighbours to help create the main characters in his stories. Apart from their literary value, Kamphoon Boonthawee's writings contain elements of autobiography, reflecting his own experiences, which he recounts and hands down to the younger generation so that they can better understand the way of life in Isaan during his lifetime .